

Поки освітнє середовище не буде організовано так, що би студент у ньому обов'язково хітів вчитися – суперечлива ситуація буде зберігатися. Окрім вимог щодо навчального середовища тут також постає проблема складності навчання. Яку обрати складність? Як досягти опанування складним матеріалом якщо в студента немає достатнього рівня базових знань?

Останнє протиріччя є загальним щодо професійної системи освіти, проте не менш значущим. Жити добре хочеться зараз, сьогодні, а вкладення в майбутнє вимагає обмежень у сьогоденні. Система професійної освіти, зокрема, ЗВО спираються на застарілу систему освіти для XXI століття. Багато вчених стверджують, що застаріла школа працює проти освіти, сьогоднішня школа спирається на передачу знань, застарілих задовго до того, як увійти в підручники. Отже, можна стверджувати, що система освіти, зокрема, професійної освіти потребує реформування в контексті нових вимог.

Усе вищесказане вимагає пильної уваги до системи освіти загалом. Ті країни, які займаються системою освіти за залишковим принципом, завжди будуть жити за цим же принципом. Парадокси й суперечності освіти потрібно добре знати і вирішувати.

УДК 378.09:378.147

Літвінчук С. Б.,

канд. пед. наук, доцент кафедри
методики професійного навчання,
МНАУ, м. Миколаїв, Україна

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку суспільства і науки слово «екологія» впевнено ввійшло в ужиток. Його можна почути в розмовах на побутову тематику, по радіо і в телепередачах, прочитати в газетах і журналах.

Сумний досвід впливу людини на природу, що згубно позначився на житті й здоров'ї самих підкорювачів стихій, довів, що людина є частиною біосфери, а не «царем природи». Людство живе за рахунок природних ресурсів, які, на жаль, не безмежні й у багатьох випадках не відновлювані (нафта, вугілля, газ, залізна руда, тощо). Їх використання, відсутність економії призводить до виснаження ресурсів і ставить перед людством глобальні проблеми.

Надія зрушити проблему екологічного виховання з мертвої точки пов'язана з природним почуттям «чадолюбства». Якщо батьки бажають, щоб їхні діти й онуки не стали жертвами техногенного безглуздя, вони повинні компенсувати прогалини у власному екологічному вихованні й освіті, не допустити, щоб таке сталося з їхніми дітьми. Невід'ємним атрибутом екологічного виховання є практична діяльність кожної людини, спрямована на охорону природного середовища, захист тваринного та рослинного світу в місцях її проживання. Усвідомлення кожним власної відповідальності за стан природного середовища, безпосередня участь в екологічній діяльності можуть стати вирішальними факторами не тільки оздоровлення природного оточення в місцях проживання, праці та відпочинку, а й поліпшення глобальної екологічної ситуації. Це буде найбільш дієвим засобом екологічного виховання – формування гуманної, моральної, естетично розвинутої, духовно багатої і фізично здорової людини.

Екологічна освіта та виховання – це комплексний психолого-педагогічний процес, мета якого полягає в формуванні у людини науково обгрунтованих принципів раціонального природокористування, тобто закладення міцного світоглядного фундаменту для орієнтацій в повсякденній життєдіяльності людини, відпрацювання необхідних переконань, навичок, досвіду, моральних принципів в галузі гармонійних відносин з Природою та природою свого біосоціального існування.

Екологічне виховання - це організований і цілеспрямований процес формування системи наукових знань про природу і суспільство, поглядів і переконань, що забезпечують становлення відповідального ставлення молоді до природи, реальним показником якого є практичні дії учнів та студентів по відношенню до природного середовища, що відповідають нормам людської моральності.

В аграрних вищих закладах освіти саме система екологічного виховання має допомогти майбутнім працівникам сільськогосподарського виробництва зрозуміти логіку природи, зв'язок законів її розвитку, узгодження свого існування, своїх соціальних і виробничих потреб із цими законами, зрозуміти, що у природі існують заборони (табу), порушувати які людина не має права, якщо хоче вижити.

Значна увага в Європейській стратегії освіти для сталого розвитку приділяється проектній діяльності та застосуванню інформаційних і комунікаційних технологій у екологічному вихованні. У зв'язку з цим варто зазначити, що в Україні наявний позитивний досвід здійснення національних екологічних інтернет – проектів. Українські проекти, навіть маючи міжнародні аналоги, вирізняються морально – етичною, виховною спрямованістю. Їх реалізація доводить, що за умов належного науково –

педагогічного обґрунтування спілкування з комп'ютером може бути особистісно орієнтованим, сприяти розвитку суспільно значущих, моральних якостей.

Метод проектів не є принципово новим у світовій педагогіці. Він виник ще в 20-ті роки ХХ сторіччя в США. Його називали також методом проблем та пов'язували з ідеями гуманістичного напрямку у філософії та освіті, які розроблені американським філософом і педагогом Дж. Дьюї.

Проект зазвичай охоплює виконання чогось такого, що ніколи не виконувалось. В основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних навичок здобувачів вищої освіти, вмінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного мислення. Проекти можна класифікувати так: ігрові проекти-гра, танок, театр, свято; розповіді, проекти-слово, пісня, картина; екскурсійні проекти-дослідження навколишнього середовища, народних звичаїв, традицій, місцевих проблем.

Розпочинати проектну діяльність слід із визначення і чіткого формулювання ключового і тематичних питань. Вони сприяють розвитку у здобувачів вищої освіти навичок творчого і критичного мислення, розуміння основних концепцій теми. Також обов'язковим є складання плану проекту. Результати виконаних проектів мають бути відчутними, тобто, якщо це теоретична проблема, то конкретне її розв'язання, якщо практична, конкретний результат, готовий до впровадження.

Особливого значення набуває метод педагогічно організованого засвоєння здобувачем вищої освіти інформації про довкілля через екологічний проект, який формує екологічну культуру, екологічну свідомість, екологічну поведінку.

Екологічний проект – це конкретна практична справа, спрямована на розв'язання місцевих екологічних проблем, формування особистості, оволодіння навичками управління проектами, основами менеджменту. Потрібно відзначити цінність дослідницьких проектів, які ґрунтуються на красназвочому принципі вивчення й охорони природи на тлі загальних проблем. Саме тоді й наукові основи охорони та збагачення природи будуть зрозумілішими та доступнішими, якщо формувати їх на красназвочому матеріалі.

Отже, методична цінність проектної технології як інтегративно-комплексного, діяльнісного підходу до формування ключових життєвих компетентностей здобувачів вищої освіти (соціальної, мотиваційної, функціональної) – це сприяння розвитку дослідницьких умінь, креативності, фантазії, вихованню екологічної, естетичної, комунікативної культури, причому слід виділити роль викладача у

процесі проектної діяльності як організатора, менеджера навчальної діяльності.

Таким чином, у результаті роботи над екологічним проектом створена постійно діюча система екологічної освіти й виховання. Розробка та реалізація екологічних проектів повною мірою дозволяє впроваджувати їх в систему освіти відповідно до концепції збалансованого розвитку природи та суспільства.

Отже, основою у формуванні екологічних знань є необхідність впровадження інтегративного підходу, який має декілька етапів: формування мотивів прагнення й інтересу до пізнання об'єктів, явищ природи і людини; розвиток пізнавального інтересу на основі дослідження діяльності людини як екологічного чинника, початкової характеристики екологічних проблем та уявлень про прогнозування можливих змін у природних системах; розгляд сучасних екологічних проблем та шляхів їх розв'язання; практичне оволодіння нормами і правилами поведінки людини в природному середовищі. Саме така послідовність вивчення взаємозв'язків людини і природи дає можливість поглибити знання з екології навколишнього середовища у вищих аграрних закладах освіти.